

NITTEDAL KOMMUNE
Postboks 63
1483 HAGAN

Vår ref.: 2023/35035-2

Deres ref.: 22/01637

Dato: 29.01.2024

Nittedal kommune - Kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett 2024 - 2036 - uttalelse til offentlig ettersyn

Det vises til kommunens oversendelse datert 14. desember 2023 av kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett til offentlig ettersyn i henhold til plan- og bygningsloven § 11-14 og 12-10.

Bakgrunn

Nittedal kommune har utarbeidet en kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett. Planen skal bidra til en klarere prioritering for kommunen, være et styringsredskap for det langsiktige målet om bedre folkehelse for alle innbyggerne i Nittedal, sikre en sterkere kommunal styring av anleggsutbygging og bidra til at anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv blir sett i et helhetsperspektiv.

Planens satsningsområder er knyttet til de vedtatte samfunnsmålene, og foreslåtte prioriteringer er fordelt under fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett.

Det er også utarbeidet et prioritert handlingsprogram som gir føringer for årlig budsjettbehandlinger og prioritering av spillemiddelsøknader. Prioritert handlingsprogram for 2024-2027 ble vedtatt av Nittedal kommunestyret den 11.12.2023. Handlingsprogrammet inkluderer en liste for ordinære anlegg, nærmiljøanlegg og en langsiktig plan som det ønskes å søke spillemidler til.

Oversendt høringsutkast til kommunedelplanen er vurdert på bakgrunn av fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, fagmyndighet for kulturminnevern og rådgivningsorgan for friluftsliv og idrett. Akershus fylkeskommune har følgende merknader:

Planfaglig vurdering

MEDVIRKNING

Plan- og bygningsloven legger vekt på medvirkning, og som planmyndighet har kommunen et ansvar for å påse at involvering av relevante parter skjer i utformingen av planer. Dette gjelder

PKKM plan

Postadresse: Postboks 1200 Sentrum, 0107 OSLO
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 22 05 50 00

E-post: post@afk.no
Internett: www.afk.no
Org.nr.: 930580783

spesielt grupper som ofte faller utenfor planprosessen, som barn og unge. For å sikre reell medvirkning er det viktig at disse gruppene blir involvert tidligst mulig i planprosessen.

Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å ta et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging. Det er særlig viktig med god medvirkning som representerer mangfoldet i befolkningen der tilbudene skal utvikles, og samarbeid med de frivillige organisasjonene. Det har vært en ekstern ressursgruppe som har vært en del av planprosessen, som inkluderer lag og foreninger, kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsrådet.

Vi kan ikke se at kommunen har hentet innspill fra innvandrere i arbeidet med planen. Innvandrere har ofte gode svar og forklaringer, men de blir ikke så ofte involvert i slike prosesser. Det er viktig å etablere gjensidig tillit i forkant av medvirkningsprosesser. Fylkesbibliotek kan bidra med veiledning i samskaping med det kommunale folkebiblioteket. Organisasjoner som Norsk friluftsliv jobber mye med inkludering av innvandrere¹ og har utviklet sjekklister for inkludering². Vi anbefaler å organisere gode medvirkningsprosesser som grunnlag for nye tiltak.

PLANDOKUMENTER

Akershus fylkeskommunen er opptatt av å kunne komme med gode innspill til plansaker, kommuneplaner og søknader. I den sammenheng er det viktig at oversendte saker og de respektive dokumentene er godt opplyst.

Nittedal kommunes forslag til kommunedelplan for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett viser til gode intensjoner for utviklingen av kommunen. De fem overordnede føringene og delmål fra kommuneplanens samfunnsdel gir et godt utgangspunkt for tiltak. Fylkeskommunen mener likevel dokumentet fremstår som noe ufullstendig, noe som gjør det vanskelig å benytte som grunnlag for god og riktig utvikling for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett.

Det anbefales at kommunen tar seg tid til en ny grundig gjennomgang av planen, og gjør nødvendige endringer for at planen skal bli tydeligere og egnet som et verktøy for målrettet og helhetlig utvikling. Kommunen har store muligheter for å fortsette den positive utviklingen i anlegg og områder for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett, som har vært over flere år. For å lykkes bedre vil det etter fylkeskommunens syn være behov for tydeligere retningsgivere for hvor kommunen vil i løpet av planperioden, og hvordan de skal få det til i samarbeid med frivillige organisasjoner, næringsliv og andre aktører. Fylkeskommunen ved relevante faginstanser deltar gjerne i møte med kommunen i den videre planprosessen.

BEHOV FOR BEDRE KUNNSKAPSGRUNNLAG

Fylkeskommunen etterlyser et godt kunnskapsgrunnlag i kommunedelplanen. Det er uklart om et slikt dokument foreligger, og hvordan data som anleggsdekning, befolkningsutvikling,

¹ [Nye SSB-tall: Flere innvandrere deltar i friluftsliv - Norsk Friluftsliv](#)

² [Sjekklister for mangfold i foreningen - Norsk Friluftsliv](#)

og konkrete ønsker og behov fra lag, foreninger og Nittedal kommune er lagt til grunn for utforming av selve planen. Vi savner en beskrivelse av kommunens befolknings sammensetning og kunnskap om innbyggernes deltagelse i fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett i dag. Det er også viktig med kunnskap om hvem som ikke deltar i organisert eller egenorganisert fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, og tiltak for å oppnå økt deltagelse blant disse. Se gjerne til blant annet [fylkeskommunens statistikk på kommunenivå fra folkehelseundersøkelsen i Viken 2021](#).

I tidligere plan hadde kommunen utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som blant annet sa noe om eksisterende idrettsanlegg og behov for nye anlegg. Det var også gjort gode vurderinger av anleggsbehov både på kort og lang sikt. Basert på tilsendt informasjon og Nittedal kommunes nettsider har ikke fylkeskommunen funnet tilsvarende dokument for denne planen. Dette er en stor mangel, og noe som gjør det vanskelig for kommunen å gjøre vurderinger og planlegge for god og riktig utvikling av nye anlegg og områder for idrett, egenorganisert aktivitet og friluftsliv.

REGIONALE OG NASJONALE FØRINGER

Fra 1.1.2024 ble Viken fylkeskommune delt inn i de tre fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommune. Vi ber om at dette reflekteres i ny kommunedelplan. Side 10 referer til Viken fylkeskommune, og vi ber om at dette endres til Akershus. Referansen til «Østfold i bevegelse- regional plan for fysisk aktivitet i Østfold 2018-2029» og «Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud» kan derfor fjernes.

Det er også kommet ny folkehelsemelding i 2023. Planen bør vise til denne i stedet for den forrige.

Vi vil også anbefale at referansen til kommuneplanen for 2015-2027 slettes. Ny kommuneplan (både samfunnsdel og arealdel) ble vedtatt i 2023, og vi ber om at føringene fra nylig vedtatt plan tas i bruk.

BEHOV FOR TYDELIGERE PRIORITERINGER OG KONKRETISERING

Det er behov for tydeligere konkretiseringer og prioriteringer knyttet til de tre temaene i kommunedelplanen, og at dette gjenspeiles i planens kortsiktige og langsiktige handlingsdel. Det kan tydeliggjøres hvilke målgrupper kommunen ønsker å satse på, og strategier og tiltak for hvordan kommunen skal nå målene. Det etterlyses også klare føringer for hvordan kommunen skal samarbeide med andre aktører som frivillighet, næringsliv og andre for å oppnå en ønsket utvikling.

Mot slutten av kommunedelplanens høringsforslag er det satt inn tabeller som sier noe om hva kommunen ønsker å gjøre på kort (0-4 år) og lang sikt (4 år og fremover). Dette er veldig lite konkret, og sier ingen ting om hvilke områder i kommunen eller hva slags type tiltak som ønskes prioritert. Det er videre vanskelig å forstå om dette skal leses som mål for utvikling av idrett, friluftsliv og befolkningens mulighet for økt fysisk aktivitet, eller om dette er ment som tiltak eller kun ønsker. Det anbefales en konkretisering av dette, både i tabeller, men også

mer utfyllende tekst som sier noe overordnet om hvordan kommunen ønsker at utviklingen skal være i planperioden.

TILBAKEMELDING KNYTTET TIL TEMAET FYSISK AKTIVITET

Kommunen bør ha noen mål og strategier som viser til et ønske om økt deltagelse i fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. I henhold til planen står det at friluftslivsaktivitet som oftest er egenorganisert, men at det finnes organisasjoner som tilbyr kurs og utflukter. Forskning viser at det organiserte tilbudet er særlig viktig for å økte deltagelsen i friluftsliv blant nye målgrupper. Et tiltak for økt deltagelse kan for eksempel være å styrke samarbeidet og støtte til frivillige organisasjoner og deres lavterskel aktivitetstilbud.

Tiltak for å øke hverdagsaktiviteten gjennom aktive reisevaner på sykkel eller til fots er blant de viktigste tiltakene for økt fysisk aktivitet. Planen bør omtale mulighetene for sykkel, gange eller kollektiv til friluftslivsområder, idretts- og aktivitetsanlegg i kommunen. [Ti veivisere i regional plan for arealbruk og lokalisering av anlegg og områder](#) skal blant annet bidra til dette. Universell utforming av turveier og friluftslivsområder bør også omtales der det er aktuelt.

Det er positivt at betydningen av gode uteområder ved skoler og barnehager er nevnt. Planen kan med fordel gi mer konkrete retningslinjer for hva som er aktivitetsstimulerende skolegårder. Se blant annet til [veileder fra NMBU om uteområder i barnehager og skoler](#).

TILBAKEMELDING KNYTTET TIL TEMAET FRILUFTSLIV

Kommunen bør ha som tiltak i handlingsplanen å utarbeide en [plan for friluftslivets ferdselsårer](#). Det minnes om at den nasjonale satsingen er forlenget ut 2024. Kommunen bør derfor ha dette som tiltak i kortsiktig handlingsprogram og benytte anledningen til å søke støtte nå som vi vet at det finnes nasjonale og fylkeskommunale midler til dette. Helårs turløyper, og annen sti- og turveitilrettelegging bør være forankret i en ferdselsåreplan. Særlig dersom det skal søkes spillemidler eller andre tilskudd til slike tiltak. Både under temaene fysisk aktivitet og friluftsliv er det satt opp turveier eller turløyper, uten videre synliggjøring om hvor det er behov for slike. Dette er satt opp som kortsiktige tiltak i kommunedelplanen, men gjenspeiles ikke i kortsiktig handlingsplan for anlegg. Det er imidlertid flere tiltak oppført i uprioritert langsiktig plan.

Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder er det viktigste kunnskapsgrunnlaget for å ivareta friluftsliv i kommunal planlegging. Kommunen bør ha et tiltak i handlingsplanen om at kommunen skal ha en rutine for å revidere og holde dette kunnskapsgrunnlaget oppdatert.

Statlig sikrede friluftslivsområder bør beskrives i kommunedelplanen og handlingsplanen. Nittedal kommune må følge opp og oppdatere forvaltningsplaner for to statlig sikrede friluftslivsområder i dag. Tiltak innenfor statlig sikret friluftslivsområder må være forankret i egen handlingsplan. Kommunen bør også prioritere å ferdigstille statlig sikring av Høldippelen. Kommunen står i fare for å miste tilsagn om 5 millioner fra staten dersom sikringsarbeidet ikke fullføres innen august 2024.

TILBAKEMELDING KNYTTET TIL TEMAET IDRETT

Ifølge høringsdokumentet og kommunens nettside ble kortsiktig og langsiktig handlingsprogram vedtatt den 11.12.23. Dette burde med fordel vært lagt ut på kommunens nettsider for høring av dokumentet og fulgt høringsdokumentet, for å redusere usikkerhetsmomenter.

Det kortsiktige handlingsprogrammet må gi tydeligere informasjon om hvem som søker om tiltakene, og vurderinger av økonomi i prosjektene. Det bør i tillegg synliggjøres byggestart og forventet tidsramme for gjennomføring av prosjektene. Det samme gjelder det langsiktige handlingsprogrammet. Her vil det selvfølgelig være flere prosjekter hvor mye er uavklart, men også dette bør så langt det er mulig inneholde de samme opplysningene som er etterlyst for det kortsiktige handlingsprogrammet. Denne mangelfulle konkretiseringen gjør det vanskelig for fylkeskommunen å komme med øvrige konkrete tilbakemeldinger på kommunens arbeid med utvikling av anlegg i planperioden.

Det anbefales at Nittedal kommune gjør en tydeligere prioritering av hva slags type anlegg som er ønsket i planperioden, en analyse av hvor behovet er størst, en vurdering av hvordan eventuelle miljømessige vurderinger skal ligge til grunn for anleggsutviklingen, og hvilke typer anlegg og samarbeidsmetoder som gir riktig utvikling.

Vi vil også vise til «Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2016 – 2030, hvor det er definert 10 veivisere som gir gode eksempler for arealbruk og lokalisering av anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Dette kan være gode eksempler å ta med seg i kommunens videre arbeid med planen.

Avsnittet om kommunal garanti på side 15 om kommunal garanti er feil. Kravet om at kommunen skal stille garanti for tildeling av spillemidler til de opplistede anleggstypene når tilskuddet oversteg 3 000 000 kr ble av kultur- og likestillingsdepartementet fjernet. Dette bør rettes opp.

SAMORDNET AREAL- OG TRANSPORTPLANLEGGING

Et av hovedmålene i regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) er at utbyggingsmønsteret skal være arealeffektivt, basert på prinsipper om flerkjernet utvikling og bevaring av overordnet grønnstruktur. Planen skal bidra til å nå det felles målet for Oslo og Akershus, fastsatt gjennom Stortingets klimaforlik og Oslopakke 3, om at persontransportveksten i området skal tas med kollektivtransport, gange og sykkel.

Prognosene for kommunens befolkningsutvikling er høy fremover, og det forventes en befolkningsvekst på cirka 3500 personer frem mot 2035. Planen påpeker at kommunen har et ansvar om å tilrettelegge for fysisk aktivitet. Sikring av gode anlegg og arenaer for idrett og aktivitet er derfor viktige verktøy som kan iverksettes av kommunen, for å sikre gode oppvekstmiljøer og levekårsforhold for kommunens innbyggere. Både etablerte anlegg samt

nærturstier er viktige arenaer, og tilgang til dette må opprettholdes og ivaretas for den økende befolkningsveksten.

Planen nevner at i Nittedals nye sentrum skal det planlegges turveier som gir tilgjengelighet gjennom sentrum og til Nitelva, og at det skal etableres aktivitetsområder langs turveien med treningsapparater. I kommunen skal også turveier ha forbindelse helt ned til tettstedene med skolene som sentrum. Disse målsetningene anser fylkeskommunen som positivt.

Vi forventer at dette følges opp og blir ivaretatt i pågående og fremtidige arealplanlegging. Vi minner også om at arealbruksendringer, særlig nedbygging av skog og mark, fører til store årlige utslipp, samt forringer miljøtilstanden. Tiltak som bidrar til å redusere behovet for å bygge ned arealer anses som viktige i å redusere vårt klimagassutslipp. Vi forventer at dette gjøres i planlegging og utvikling av anlegg og turstier.

DYRKA MARK

Ivaretakelse av dyrka mark er viktig for matsikkerheten. Nasjonalt er det mål om at omdisponering ikke skal overstige 2000 dekar per år.

Fylkeskommunen mener det er viktig at jordbruksareal ikke fradeles og omdisponeres unødvendig, og at det arealet som eventuelt omdisponeres i størst mulig grad må bidra til en konsentrert tettstedsstruktur. Det bør være en målsetning å ikke ned bygge dyrka mark for etablering av idrettsanlegg.

VANNFORVALTNING

Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027 har fastsatt mål for vannmiljøet i alle vannforekomstene i vannregionen. Vi forutsetter at det gjøres en konkret vurdering av om tiltaket vil kunne påvirke fastsatte miljømål, jf. §4 i vannforskriften og den regionale vannforvaltningsplanen. Dette gjelder både kryssing av bekk og arbeid i myr som drenerer ut til vannforekomst. Dersom tiltaket vil kunne påvirke måloppnåelsen må det gjøres en egen vurdering etter vannforskriftens §12 om ny aktivitet eller nye inngrep. I denne sammenheng ønsker vi å vise til «[Nye presiseringer om bruk av vannforskriftens §12](#)», gitt av klima- og miljødepartementet i brev datert 12. juli 2021.

Fysiske tiltak i vassdrag: Vi minner om § 1 i forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, som sier at det uten tillatelse er forbudt å gjennomføre fysiske tiltak som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmuligheter for fisk eller andre ferskvannsorganismer. Forskriften gjelder uavhengig av vedtak etter plan- og bygningsloven, og fylkeskommunen er myndighet for strekninger uten anadrom laksefisk eller kreps. Vi forventer at kommunen tar kontakt for videre vurdering av om tiltaket er søknadspliktig eller ikke.

En søknad om tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag bør inneholde en beskrivelse av tiltaket og vannmiljøet. Er det fisk der? Er det forventa at tiltaket vil få konsekvenser for livet i vann? Elektronisk søknad for fysiske tiltak i vassdrag finnes her <https://afk.no/tjenester/klima-miljo-og-natur/fysiske-tiltak-i-vassdrag/> .

Vennlig hilsen

Per Albert Kierulf
Avdelingsleder

Charlott Sandor Johansen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325

Saksbehandlere:

Planfaglige vurderinger:

Friluftsliv:

Idrett:

Charlott Sandor Johansen

Ingvild Kavli

Espen Andersen